

Manifest cz. 1 – człowiek nie odpowiedzialny

Wprowadzenie / Responsible Man

Co się pod tym pojęciem kryje? Hasło, czy głębsza idea? Kim jest Responsible Man? „Odpowiedzialność” jest słowem, które wymyka się definicjom, bo wobec kogo należy być odpowiedzialnym i za co? Jakie podejście do projektowania jest odpowiedzialne, a jakie nie? Pomiędzy odpowiedzialnością i brakiem odpowiedzialności przebiega bardzo cienka granica...

„Istnieją co prawda dziedziny działalności bardziej szkodliwe niż wzornictwo przemysłowe, ale jest ich bardzo niewiele.”
Victor Papanek

Czym sobie projektowanie na taką opinię zasłużyło? Dlaczego design obarcza się całym szeregiem win wobec środowiska, kultury i cywilizacji?

Jakie są największe grzechy nieodpowiedzialności dizajnu?

Przede wszystkim nieodpowiedzialne jest projektowanie „nieekologiczne”. Projektowanie z użyciem materiałów zanieczyszczających środowisko. A także ukrywanie składu materiałów pod niezrozumiałymi dla konsumenta nazwami. Projektowanie z użyciem środków, które mają długi cykl życia i praktycznie nie ulegają biodegradacji.

Projektowanie opakowań, które stają się zaraz po sprzedaży śmieciem. Śmieciem, którego ciężko pozbyć się ze środowiska. Przestrzeń wokół nas zaśmieca mnóstwo takich opakowań – rzeki pełne butelek PET, trawniki pokryte torbami foliowymi, resztki produktów włókienniczych, które praktycznie nie podlegają ani biodegradacji, ani kompostowaniu.

Design nie najlepiej daje sobie radę z wykorzystywaniem tego, co nieprzetworzone. Nie uwzględnia recyklingu, projektowania na materiałach z odzysku. Zużywa zbyt dużo energii i zasobów w stosunku do realnych potrzeb.

Nieodpowiedzialne i nieetyczne jest nie zwracanie uwagi na łańcuch dostaw.

Nie przejmowanie się faktem, że przemysł tekstylny często korzysta z pracy niewolniczej, aby obniżyć koszty produkcji.

Nieodpowiedzialne jest korzystanie z materiałów biodegradowalnych, których uprawa zagraża środowisku, nieodwracalnie zmienia ekosystem, przyczynia się do wycinania lasów tropikalnych...

Nieodpowiedzialny dizajn wspiera konsumpcjonizm. Konsumpcjonizm, który staje się religią zachodniego świata, gdzie konsumenci zaczynają być wyznawcami danej marki. Konsumpcjonizm, który kusi przestaniem „kup mnie, bo beze mnie nie możesz żyć!”.

Nieodpowiedzialne jest tworzenie społecznie ważnych projektów, gdzie przepych i bezużyteczność zaciemniają ważny społecznie przekaz.

Tworzenie popisów działajnerskich, które nie mają żadnej konkretnej funkcji i przemawiają jedynie do innych projektantów i wąskich elit.

Nieodpowiedzialność, to nie zawsze zła wola. Nieodpowiedzialny dizajn to wynik braku uważności, braku przewidywania skutków już na wstępnym etapie projektowania.

Nieodpowiedzialność bierze się z braku świadomości, że projektanci dysponują ogromną siłą sprawczą.

Nieodpowiedzialność, to brak znajomości technik wytwarzania produktów, to nieumiejętność eliminowania mało efektywnych technik i metod pracy twórczej.

Na nieodpowiedzialny dizajn składa się pięć grzechów głównych:

- korzystanie z materiałów nieprzyjaznych środowisku
- wspieranie nieetycznych łańcuchów dostaw
- wspieranie rozbuchanego konsumpcjonizmu
- zaciemnianie przekazu poprzez dominację formy nad treścią
- brak świadomego podejścia do projektowania.

Manifest cz. 2 – Człowiek odpowiedzialny

Wprowadzenie

Odpowiedzialność społeczna дизайнера, to odpowiedzialność za tworzenie projektów niosących przesłanie. Jako projektanci możemy przyczynić się do kształtowania bardziej zrównoważonego świata. Dysponujemy siłą sprawczą, by przeciwdziałać współczesnym problemom – degradacji środowiska, zmianom klimatycznym, nierównościom w dostępie do bogactw.

Kiedy mogę stwierdzić, że „Jestem Responsible man”? „Jestem odpowiedzialnym projektantem”?

Na odpowiedź składa się kilka elementów:

Rozwinięcie

Odpowiedzialne projektowanie, to przede wszystkim projektowanie ekologiczne. Design for Environment. Czyli?

Projektowanie z użyciem środków, które mają krótki cykl życia i są biodegradowalne. Projektowanie ze składników naturalnych.

Twórcze wykorzystywanie tego, co już jest – odpadów i materiałów z recyklingu. Projektowanie w obiegu zamkniętym, po którym nie zostają śmieci. A jeżeli zostają, to można je bez obaw utylizować lub kompostować.

To też projektowanie, jak najprostszymi procesami zaspokajania potrzeb. Stosowanie technologii, które zużywają jak najmniej energii i zasobów.

Odpowiedzialne projektowanie wymaga szerokiej wiedzy i nieustannego uczenia się.

W świecie designu kluczowe są materiały używane do powoływania kolejnych produktów. Technologia pędzi do przodu. Powstają rozwiązania niekonwencjonalne, opierające się na wiedzy z zakresu botaniki, biochemii i medycyny, do niedawna będące poza obszarem zainteresowań większości projektantów.

Odpowiedzialne projektowanie, to projektowanie świadomie i efektywnie. Wymaga znajomości technologii projektowania oraz eliminowanie z praktyki projektowej mało efektywnych technik i metod pracy twórczej.

W odpowiedzialnym projektowaniu pomagają nowe metody pracy koncepcyjnej, takie jak Design Thinking, którego najważniejszą częścią jest szybkie testowanie nowych rozwiązań już na starcie.

Odpowiedzialne projektowanie, to wpływanie na innych.

Udział w programach rozwijających kreatywność u dzieci, uczenie ich projektowania z odpadów i materiałów z recyklingu. Szerzenie idei: „zachowaj naturę we wszystkich jej aspektach, chroń ją przed zniszczeniem”.

Odpowiedzialność, to aktywizowanie lokalnych społeczności, wciąganie jej w realizację projektów zmieniających zaśmiecone i zdegradowane otoczenie w przestrzeń przyjazną do życia.

Odpowiedzialny projektant korzysta z etycznego łańcuch dostaw.

Szczególnie w świecie mody, należy sprawdzać skąd pochodzą materiały. Czy powstają w systemie pracy niewolniczej?

Odpowiedzialność, to wiedza, że nie wszystkie naturalne środki należy akceptować. Niektóre z nich pochodzą z upraw, które nieodwracalnie zmieniają lokalny ekosystem.

Odpowiedzialne projektowanie, to tworzenie z produktów, które pozwalają klientom na życie zgodne z wyznawanymi wartościami: zrównoważonego rozwoju, odpowiedzialności wobec społeczeństwa, minimalizmu...

Odpowiedzialne projektowanie nie wspiera konsumpcjonizmu.

Nie mnożmy bytów ponad potrzebę. Projektujemy to, co jest konieczne, a nie to, co jest możliwe.

Odcinamy się od idei sezonowej śmierci ubrań, a wspieramy ideę ich naprawy, dawania drugiej szansy życia podniszczonym ubraniom, poprzez naprawy lub przeróbki.

Projektowanie odpowiedzialne, to projektowanie świadome, to branie na siebie odpowiedzialności, za to jak będzie wyglądał nasz świat w najbliższej przyszłości.

Świadomość, że żyjemy w epoce, w której człowiek wywiera głębokie piętno na ziemskim ekosystemie.

Świadomość, że współczesne zanieczyszczenia są bardziej niebezpieczne, niż te z przeszłości. Świadomość, że skutki skażeń nie są widoczne natychmiastowo, lecz kumulują się i mogą objawić się dopiero u następnych pokoleń...

Świadome projektowanie, to kwestia uważności – zanim przystąpisz do projektowania, zastanów się, jakie konsekwencje twój projekt niesie. Jakie będą jego skutki.

Odpowiedzialność, to przede wszystkim kwestia sumienia i etyki każdego projektanta.